

Curtea Supremă de Justiție

DECIZIE

18 mai 2016

mun. Chișinău

Colegiul penal al Curții Supreme de Justiție în componența:

Președinte – Petru Ursache,

Judecători – Nadejda Toma, Vladimir Timofti,

examinând admisibilitatea în principiu a recursului ordinar declarat de inculpatul Roșca Veaceslav, prin care se solicită casarea deciziei Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 01 februarie 2016, în cauza penală în privința lui

Roșca Veaceslav Gheorghe, născut la 07 martie 1970, domiciliat în mun. Chișinău, s. Trușeni, str. D. Cantemir 7.

Termenul de examinare a cauzei:

1. 14.03.2014-27.05.2015 (*prima instanță*)
2. 28.07.2015-01.02.2016 (*instanța de apel*)
3. 04.04.2016-18.05.2016 (*instanța de recurs*)

CONSTATĂ:

1. Prin sentința Judecătoriei Botanica, mun. Chișinău din 27 mai 2015, Roșca Veaceslav a fost recunoscut vinovat în săvârșirea infracțiunii prevăzute de art. 361 alin. (1) Cod penal, fiind liberat de răspundere penală în legătură cu survenirea termenului de prescripție.

2. Potrivit sentinței s-a stabilit că inculpatul, pe data de 15.03.2013, urmărind scopul obținerii calității de avocat, în cadrul procesului penal de învinuire a lui Bolea Vladimir de comiterea infracțiunii prevăzute de art. 191 alin. (4) Cod penal, conform Raportului de expertiză nr. 478 din 20.01.2014, cu inscripții manuscrite, a completat datele din mandatul seria MA nr. 0263072 din 15.02.2013, pe care a fost aplicată ștampila cabinetului avocatului Bălănel Petru în baza contractului de asistență juridică nr. 11, încheiat cu Bolea Vladimir, introducând în conținutul mandatului date false, și anume în rubrica “avocat” familia sa “Roșca V. / Bălănel P.”, după ce, în aceeași zi, în cadrul ședinței preliminare a Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău, l-a prezentat instanței, iar în ședința din 01.07.2013, în baza mandatului dat a participat în calitate de avocat, reprezentând interesele inculpatului Bolea Vladimir.

Astfel, prin acțiunile sale intenționate inculpatul Roșca Veaceslav a comis infracțiunea prevăzută de art. 361 alin. (1) Cod penal, *adică confecționarea, deținerea și folosirea documentului oficial fals, care acordă drepturi.*

3. Sentința a fost atacată cu apel de inculpatul Roșca Veaceslav, care a solicitat casarea acesteia și pronunțarea unei noi hotărâri, prin care să fie achitat. Apelantul a invocat următoarele:

- prima instanță în mod eronat a interpretat circumstanțele cauzei, deoarece este dificil de a explica cum a fost posibilă săvârșirea faptei la 15.03.2013 în legătură cu mandatul din 15.05.2013, eliberat la 15.03.2013;

- a fost violat dreptul la un proces echitabil și dreptul de a cunoaște esența învinuirii, deoarece inculpatul a fost pus sub învinuire pentru săvârșirea infracțiunii prevăzute de art. 361 alin. (1) lit. d) Cod penal, normă care nu există în Codul penal;

- instanța de judecată nu a ținut cont de prevederile art. 71 alin. (2) Cod de procedură penală, deoarece în ședința de judecată din 01.04.2014, în cadrul căreia inculpatul a depus cererea de renunțare la apărător, nu a participat avocatul numit;

- declarațiile martorilor Bolea V., Focșa A. și Bălănel P. urmau a fi apreciate critic;

- atât acuzatorul de stat, cât și prima instanță s-au referit la unele probe, cum ar fi înregistrările audio, care nu pot servi ca mijloace de probă deoarece nu au fost examinate în cadrul procesului, nu au fost puse în discuție, participanții la proces neavând posibilitate de a le studia, de a-și expune poziția asupra lor și de a reclama careva obiecții;

- în instanța de judecată urmau să fie probate acțiunile de confecționare, deținere și folosire a documentului oficial fals:

- 1) astfel, în ceea ce ține de sintagma “confecționare”, apelantul a invocat că mandatul este unul valabil, deoarece a fost tipărit de editură, pe acesta a fost aplicată ștampila avocatului și semnătura ultimului, astfel lipsind suspiciuni că mandatul ar fi fost fals. Faptul că mandatul a fost completat de inculpat nu poate fi reținut în contextul infracțiunii incriminate, deoarece această acțiune nu întrunește toată dispoziția componentei de infracțiune;

- 2) în ceea ce ține de sintagma “folosire”, în cadrul examinării cauzei s-a constatat că inculpatul este unic fondator și administrator al SRL “CASA LEX”, abilitată prin lege să presteze servicii de consultanță juridică. În acest sens, folosirea mandatului ca document oficial fals nu poate fi incriminată inculpatului ca infracțiune, deoarece această acțiune este prevăzută la art. 263 alin. (4) Cod contravențional;

- atât organul de urmărire penală, cât și instanța de judecată au ignorat solicitarea efectuării repetate a constatării tehnico-științifice și expertizei grafoscopice;

- în cadrul ședinței de judecată din 16.04.2015 instanța de judecată a trecut la etapa dezbaterilor judiciare, fără a oferi inculpatului dreptul la ultimul cuvânt, în conformitate cu art. 380 CPP.

4. Prin decizia Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 01 februarie 2016, pronunțată integral la 29 februarie 2016, apelul declarat a fost respins, ca nefondat, cu menținerea sentinței.

4.1. În motivarea soluției adoptate, instanța de apel a reținut că argumentele inculpatului cu privire la aprecierea probelor de către prima instanță sunt neîntemeiate, deoarece prima instanță a acordat eficiență deplină prevederilor art. 101 Cod de procedură penală, starea de fapt și de drept constatată de către prima instanță fiind în concordanță cu circumstanțele stabilite și probele administrate, relevate în cuprinsul sentinței.

Instanța de apel a conchis că vinovăția inculpatului în săvârșirea infracțiunii incriminate se dovedește pe deplin prin probe pertinente, concludente, utile și veridice, și anume prin:

- declarațiile martorilor Focșa A., Bălănel P.;
- procesul-verbal de ridicare din 07.11.2013, conform căruia de la Curtea de Apel Chișinău, din dosarul nr. 1a-940/13 a fost ridicat mandatul în original, cu seria MA nr. 0263072 din 15.05.2013 (f.d. 39, vol. I);
- raportul de expertiză grafoscopică nr. 478 din 20.01.2014, conform căruia s-a constatat că inscripțiile manuscrite din mandatul cu seria MA nr. 0263072 din 15.05.2013 au fost îndeplinite de către inculpat (f.d. 58-59, vol. I);
- răspunsul cu nr. 4/125 din 26.07.2013, eliberat de către Uniunea Avocaților din Republica Moldova, din care rezultă că inculpatul a efectuat stagierea în avocatură sub îndrumarea avocatului Bălănel Petru, în perioada de la 30.07.2010 până la 30.07.2011 (f.d.26, vol. I). Contractul privind efectuarea stagierii a fost înregistrat sub nr. 1453 la 30.07.2010, prin hotărârea Consiliului Uniunii Avocaților din Republica Moldova (f.d. 27, vol. I);
- copia procesului-verbal al ședinței de judecată din 01.07.2013, în cauza penală de învinuire a cet. Bolea V., conform căruia s-a stabilit că în ședință s-a prezentat Roșca Veaceslav, în calitate de avocat al inculpatului Bolea V., căruia i-a fost acordat cuvânt, discursul acestuia fiind fixat în procesul-verbal al ședinței de judecată. La întrebarea instanței către Bolea V., acesta a răspuns că nu cunoaște cine este Bălănel Petru, iar Roșca Veaceslav a răspuns că a scris numele său în mandatul eliberat de Bălănel Petru, totodată solicitând o pauză pentru a anexa mandatul la materialele cauzei (f.d. 20-22, vol. I);
- corpul delict – mandatul cu seria MA nr. 0263072 din 15.05.2013 (f.d. 42, vol. I).

Cu referire la solicitarea privind aprecierea critică a declarațiilor martorilor Focșa A. și Bălănel P., instanța de apel a reținut că nu există motive pentru o astfel de apreciere, deoarece declarațiile acestor martori au fost depuse sub jurământ și avertizare de răspundere penală în baza art. 312 și 313 Cod penal, au fost administrate în conformitate

cu legislația în vigoare, au fost făcute atât în cadrul urmăririi penale, cât și în instanța de judecată, fiind elocvente, consecutive și în coroborare cu materialele cauzei.

Totodată, instanța de apel a respins criticile referitoare la presupusele încălcări procesuale în cadrul urmăririi penale și cercetării judecătorești la judecarea cauzei în primă instanță, care în opinia apelantului i-au lezat dreptul la un proces echitabil.

În motivarea acestei concluzii, instanța de apel a reținut ca fiind veridic faptul că în conținutul rechizitoriului s-a indicat că “la data de 10.03.2014, Roșca Veaceslav a fost pus sub învinuire conform lit. d) alin. (1) art. 361 Cod penal”, însă indicarea sintagmei “lit. d)” la alin. (1) art. 361 Cod penal reprezintă o eroare mecanică, care nu duce la nulitatea actului de învinuire, or rechizitoriul corespunde exact între semnele faptei prejudiciabile săvârșite de inculpat și semnele componenței de infracțiune incriminate inculpatului. În susținerea acestei concluzii, instanța de apel a indicat că în continuarea expunerii rechizitoriului acțiunile inculpatului au fost încadrate în baza art. 361 alin. (1) Cod penal, aceeași încadrare juridică a faptei inculpatului fiind indicată și în dispozitivul rechizitoriului. Mai mult ca atât, în cadrul cercetării judecătorești la etapa expunerii de către procuror a rechizitoriului, inculpatul a specificat că învinuirea îi este clară, iar procurorul a confirmat că indicarea sintagmei “lit. d)” este o eroare mecanică.

În același context, cu referire la respectarea dreptului inculpatului la apărare ca parte componentă a dreptului la un proces echitabil, instanța de apel a reținut că în cadrul urmăririi penale Roșca Veaceslav, în calitate de bănuț, a fost asistat de avocatul I. Cegan, exprimându-și voința de a-și exercita apărarea de sine-stătător, înaintând în sensul dat cererea privind renunțarea la apărător în mod benevol, din proprie inițiativă și în prezența avocatului care acordă asistență juridică garantată de stat, I. Cegan (f.d. 63, vol. I).

Totodată, în cadrul cercetării judecătorești, inculpatul a avut aceeași poziție privind exercitarea proprie a dreptului la apărare, fiind depusă o cerere similară prin care renunțase la asistența avocatului, fiind confirmată de către inculpat în ședința de judecată din 07.04.2014 (f.d. 145, vol. I).

Astfel, invocarea apelantului precum că în cadrul cercetării judecătorești, la depunerea cererii de renunțare la avocat, nu a participat un avocat care acordă asistență juridică garantată de stat nu putea fi considerată drept încălcare a dreptului inculpatului la apărare, odată ce în cadrul urmăririi penale acesta a renunțat benevol de asistența juridică a avocatului. Mai mult, în ședința de judecată inculpatul era apărat de un alt avocat – Botnaru Ion (f.d. 4, vol. II), cu care a încheiat la data de 01.12.2014 un contract de asistență juridică.

În același context, instanța de apel a menționat că potrivit art. 71 alin. (5) Cod de procedură penală, inculpatul a fost în drept, în orice moment al desfășurării procesului penal, de a reveni asupra renunțării la asistența juridică, de a invita un apărător sau de a solicita desemnarea unui avocat care acordă asistență juridică garantată de stat.

Cu referire la motivul privind respingerea efectuării repetate a expertizei grafoscopice, instanța de apel a reținut că prima instanță în mod întemeiat a respins cererea respectivă, deoarece în cadrul efectuării expertizei grafoscopice la etapa urmăririi penale au fost stabilite toate circumstanțele importante pentru justa soluționare a cauzei.

Cu referire la motivul privind lipsirea inculpatului de dreptul la ultimul cuvânt, instanța de apel a menționat că potrivit procesului-verbal al ședinței de judecată din 16.04.2015, după finisarea dezbaterilor judiciare, inculpatului i-a fost acordat ultimul cuvânt (f.d. 13, vol. II).

În urma celor expuse, instanța de apel a conchis că motivele invocate de apelant sunt neîntemeiate, prima instanță apreciind probele administrate conform criteriilor de relevanță, concludență, utilitate și veridicitate, iar în ansamblu din punct de vedere al coroborării lor, probele dovedind indubitabil faptul că inculpatul a comis infracțiunea ce îi este incriminată conform semnelor componente de infracțiune, prevăzute la art. 361 alin. (1) Cod penal – confecționarea, deținerea și folosirea documentului oficial fals, care acordă drepturi.

5. Decizia instanței de apel este atacată cu recurs ordinar de inculpatul Roșca Veaceslav, depus la 17 martie 2016 (prin poștă), în temeiul art. 427 alin. (1) pct. 2), 12) Cod de procedură penală, fără a indica careva solicitări privitor la hotărârea atacată. În motivarea cererii recurentul repetă argumentele invocate în apel, precum și invocă suplimentar altele, după cum urmează:

5.1) instanța de apel în mod eronat a interpretat circumstanțele cauzei, deoarece este dificil de a explica cum a fost posibilă săvârșirea faptei la 15.03.2013 în legătură cu mandatul din 15.05.2013, eliberat la 15.03.2013;

5.2) declarațiile martorilor Bolea V., Focșa A. și Bălănel P. urmau a fi apreciate critic, deoarece Bolea V. nu a fost audiat în prima instanță, iar Focșa A. a relatat că a discutat cu inculpatul pe marginea acțiunilor lui Bolea V., discuții, care nu pot întemeia învinuirea adusă inculpatului;

5.3) atât acuzatorul de stat, cât și instanța de apel s-au referit la unele probe, cum ar fi înregistrările audio, care nu pot servi ca mijloace de probă deoarece nu au fost examinate în cadrul procesului, nu au fost puse în discuție, participanții la proces neavând posibilitate de a le studia, iar inculpatul nici nu cunoștea existența acestor probe, nu și-a expus opinia și nu a înaintat obiecții în privința lor, nu a solicitat expertizarea acestora;

5.4) în instanța de judecată urmau să fie probate acțiunile de confecționare, deținere și folosire a documentului oficial fals:

5.4.1) în ceea ce ține de sintagma “confecționare”, recurentul a invocat că mandatul este unul valabil, deoarece a fost tipărit de editură, pe acesta a fost aplicată ștampila avocatului și semnătura ultimului, astfel lipsind suspiciuni că mandatul ar fi

fost fals. Faptul că mandatul a fost completat de inculpat nu poate fi completat în contextul infracțiunii incriminate, deoarece această acțiune nu întrunește toată dispoziția componentei de infracțiune;

5.4.2) în ceea ce ține de sintagma “folosire”, în cadrul examinării cauzei s-a constatat că inculpatul este unic fondator și administrator al SRL “CASA LEX”, abilitată prin lege să presteze servicii de consultanță juridică. În acest sens, folosirea mandatului ca document oficial fals nu poate fi incriminată inculpatului ca infracțiune, deoarece această acțiune este prevăzută la art. 263 alin. (4) Cod contravențional;

5.5) atât organul de urmărire penală, cât și instanța de judecată au ignorat solicitarea efectuării repetate a constatării tehnico-științifice și expertizei grafoscopice;

5.6) în cadrul ședinței de judecată din 16.04.2015, instanța de judecată a trecut la etapa dezbaterilor judiciare, fără a oferi inculpatului dreptul la ultimul cuvânt, în conformitate cu art. 380 CPP;

5.7) instanța de judecată nu a ținut cont de prevederile art. 71 alin. (2) Cod de procedură penală, deoarece în ședința de judecată din 01.04.2014, în cadrul căreia inculpatul a depus cererea de renunțare la apărător, nu a participat avocatul numit;

5.8) desemnarea unui avocat care acordă asistență juridică garantată de stat a avut loc în lipsa acordului inculpatului, care a încheiat contract un avocat ales;

5.9) după citarea pentru ședința instanței de apel din 02.11.2015, inculpatul nu a mai fost citat în mod legal;

5.10) prin cererea din 29.01.2016, inculpatul a solicitat corectarea erorilor materiale din conținutul sentinței, asupra căreia instanța de apel nu s-a expus;

5.11) inculpatul a fost lipsit de dreptul de a înainta recuzare judecătorului raportor, căruia cauza penală i-a fost distribuită pentru judecarea apelului.

6. Pe cauză a fost depusă referință de către procuror, care s-a pronunțat pentru inadmisibilitatea recursului declarat, deoarece din materialele cauzei rezultă că nu a fost admisă încălcarea cărorva prevederi ale legii procesual-penale, care ar fi condiționat comiterea unor erori grave de drept.

7. Examinând admisibilitatea în principiu a recursului declarat, în raport cu materialele cauzei, Colegiul penal decide inadmisibilitatea acestuia, din următoarele considerente.

Potrivit art. 432 alin. (2) pct. 4) Cod de procedură penală, instanța de recurs va decide asupra inadmisibilității recursului înaintat în cazul în care se constată că acesta este vădit neîntemeiat.

Cu referire la motivele expuse la pct. 5.1-5.7, Colegiul penal constată că acestea au fost invocate și în apelul declarat de către inculpat, asupra căreia instanța de apel s-a expus detaliat și argumentat, după cum s-a indicat în pct. 4.1 al prezentei decizii, iar în opinia instanței de recurs revenirea asupra acestor argumente nu se mai impune, luând în considerație temeinicia concluziilor instanței de apel.

Cu referire la motivul expus la pct. 5.8, Colegiul penal constată că în cadrul judecării cauzei în apel, în ședința din 02.11.2015, inculpatul a considerat imposibilă examinarea cauzei din motivul lipsei apărătorului, solicitând acordarea unui termen pentru a încheia contract cu un avocat. Ulterior atât inculpatul, cât și avocatul în privința căruia primul a solicitat de a-i fi acordat termen pentru încheierea contractului, nu s-au prezentat în ședințele de judecată din 30.11.2015 și 21.12.2015, iar în cadrul ședinței de judecată din 01.02.2016 a participat avocatul care acordă asistență juridică garantată de stat.

În sensul dat, Colegiul penal reține netemeinicia motivului invocat de recurent, deoarece instanța de apel în mod legitim a solicitat desemnarea pentru apărarea intereselor inculpatului a unui avocat care acordă asistență juridică garantată de stat, corepunzător prevederilor de la art. 70 alin. (3) pct. 2) Cod de procedură penală, care stabilesc că *organul de urmărire penală sau instanța solicită desemnarea avocatului care acordă asistență juridică garantată de stat de către coordonatorul oficiului teritorial al Consiliului Național pentru Asistență Juridică Garantată de Stat în cazul în care participarea apărătorului la procesul penal este obligatorie, iar bănuitul, învinuitul, inculpatul nu are apărător ales*, în contextul absenței repetate a inculpatului la mai multe termene de judecată consecutive.

Cu referire la motivul expus la pct. 5.9, Colegiul penal menționează că potrivit prevederilor art. 319 alin. (2) Cod de procedură penală, *partea prezentă la un termen de judecată nu mai este citată pentru termenele ulterioare, chiar dacă va lipsi la vreunul dintre aceste termene*.

În contextul dat, Colegiul penal reține netemeinicia motivului invocat de recurent, deoarece inculpatul a fost legal citat pentru ședința instanței de apel din 02.11.2015 (f.d. 36, vol. II), în cadrul căreia acesta s-a prezentat (f.d. 39, vol. II), lipsind ulterior la celelalte termene de judecată, în privința cărora a fost înștiințat prin telefonogramă (f.d. 42, 43, 50, 56, vol. II), astfel nefiind necesară citarea pentru celelalte termene de judecată, în sensul normei juridice sus-menționate.

Cu referire la motivul expus la pct. 5.10, Colegiul penal menționează că omisiunea expunerii de către instanța de apel asupra cererii privind corectarea erorilor materiale din sentință nu constituie temei pentru a interveni în soluția instanței de apel, în sensul casării hotărârii atacate, or cererea vizează în mod exclusiv conținutul sentinței primei instanțe, care nu influențează asupra soluției acesteia.

Cu referire la motivul expus la pct. 5.11, Colegiul penal constată netemeinicia acestuia, deoarece inculpatul a avut posibilitatea de a înainta cerere de recuzare judecătorului, în cadrul ședințelor la care a participat, însă o astfel de cerere nu a fost înaintată (f.d. 39, vol. II).

Totodată, cu referire la temeiul pentru recurs prevăzut la pct. 2) alin. (1) art. 427 Cod de procedură penală, indicat de recurent în cererea depusă, Colegiul penal constată că completul inițial de judecători, care urma să judece cauza penală în privința

inculpatului, a fost schimbat prin dispoziția președintelui instanței (f.d. 52, vol. II), iar această schimbare a avut loc până la începerea cercetării judecătorești (f.d. 53, vol. II).

În acest sens, Colegiul penal reține că modificarea completului inițial de judecători a avut loc în deplină conformitate cu prevederile art. 31 alin. (1) Cod de procedură penală, care stabilesc că *completul de judecată format în condițiile art. 30 trebuie să rămână același în tot cursul judecării cauzei, cu excepția prevăzută în alin.(3). Dacă aceasta nu este posibil, completul poate fi schimbat pînă la începerea cercetării judecătorești.*

Cu referire la temeiul pentru recurs prevăzut la pct. 12) alin. (1) art. 427 Cod de procedură penală, la fel indicat de recurent în cererea depusă, Colegiul penal reține că instanțele de fond și apel au constatat fapta incriminată inculpatului, au apreciat probele din punct de vedere al pertinentei, concludenței, utilității și veridicității lor, iar în ansamblu – din punct de vedere al coroborării lor, în mod just ajungând la concluzia că inculpatul a comis infracțiunea incriminată, prevăzută de art. 361 alin. (1) Cod penal, conform indicilor *confeccionarea, deținerea și folosirea documentului oficial fals, care acordă drepturi*, concluzie pe care instanța de recurs o susține pe deplin.

Întrucât invocările recurentului nu sunt motivate și temeiurile pentru recurs, invocate de recurent, nu și-au găsit confirmare, iar alte motive pentru a interveni în soluția instanței de apel, în sensul casării deciziei atacate, nu există, Colegiul penal conchide că recursul înaintat urmează a fi declarat inadmisibil, ca fiind vădit neîntemeiat.

8. În conformitate cu art. 432 alin. (1), (2) pct. 4) Cod de procedură penală, Colegiul penal al Curții Supreme de Justiție,

D E C I D E :

Inadmisibilitatea recursului ordinar declarat de inculpatul *Roșca Veaceslav Gheorghe*, împotriva deciziei Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 01 februarie 2016, în propria cauză penală, deoarece este vădit neîntemeiat.

Decizia este irevocabilă, pronunțată integral la 17 iunie 2016.

Președinte

Petru Ursache

Judecătorii

Nadejda Toma

Vladimir Timofti